

Vannregionmyndigheten for Glomma/Indre
Oslofjord v/Fylkesmannen i Østfold
Statens Hus
Postboks 325
1502 MOSS

Vår saksbehandler
Heidi Kirkeby
69 89 81 53

Vår dato
10.07.2009
Deres dato

Vår referanse 2007/00439/012
Arkiv: -E10
Deres referanse

Hørings svar fra Østfold Bondelag; regional vannforvaltningsplan for Glomma/Indre Oslofjord

Østfold Bondelag behandlet forslaget endelig i sitt styremøte 9. juli. Vårt høringssvar er basert på signaler fra våre lokallag i tillegg til en samlet høringsuttalelse oversendt fra Norges Bondelag.

Vann er en viktig ressurs for grunneiere og landbruket

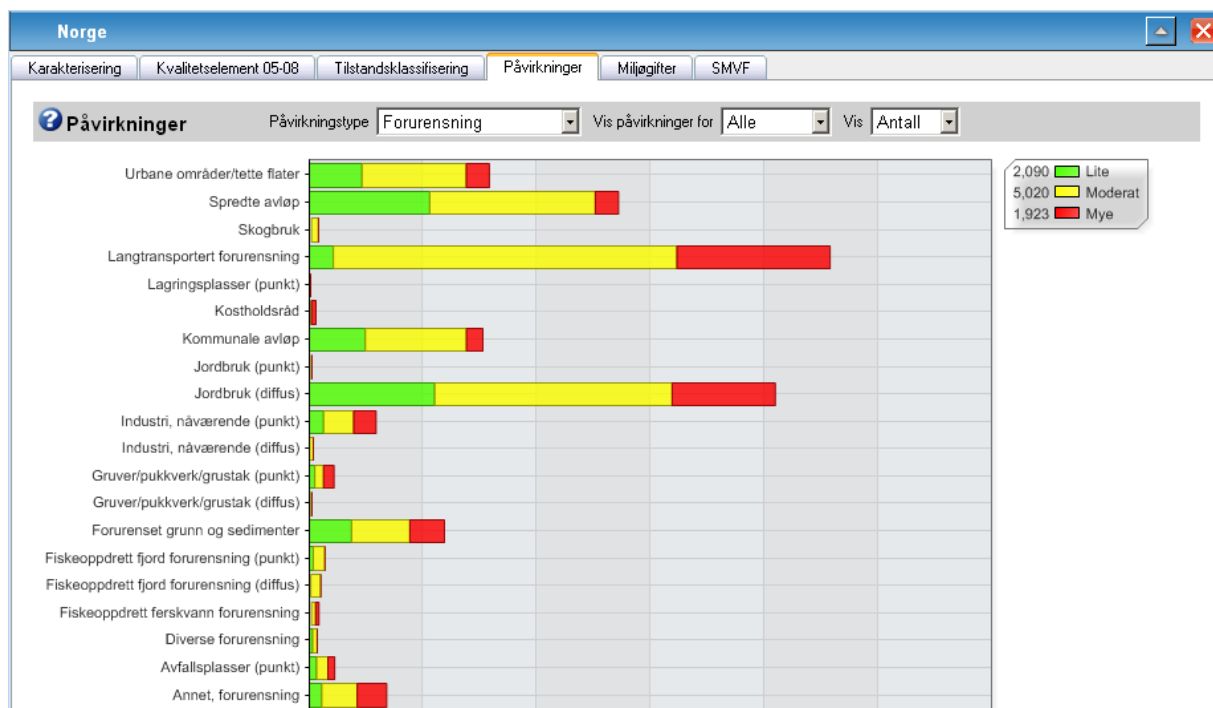
Østfold Bondelag vil fremheve grunneiernes sentrale rolle i vannforvaltningen. Grunneierne eier grunnen der grunnvannet og vassdragene renner. Grunneierne eier videre fallrettigheter, rett til vannuttak til jordvanning og drikkevann, fiskerett og jaktrett knyttet til grunneiendommen. Landbrukseiendommene bidrar til avrenning av jordpartikler og næringsstoffer til vassdrag, og enkelte steder er dette en miljøutfordring. Østfold Bondelag understreker at landbruket er avhengig av rent vann og velfungerende økosystemer, og vil arbeide aktivt for å redusere sitt bidrag til avrenning av jordpartikler og næringsstoffer til vassdragene.

Landbruket arbeider aktivt for å bedre vannkvaliteten

Landbruket har allerede gjennomført omfattende tiltak for å redusere erosjon og avrenningen av næringsstoffer til vassdragene. Arbeidet med opprydding av punktutslipp fra landbruket startet på 1970-tallet med Mjøsaksjonen. Deretter kom tiltak mot avrenning av silopressaft, tiltak mot utsig fra gjødselkjellere og tiltak mot avløp fra halmlutingsanlegg. Gjennom 1980-tallet ble det iverksatt et omfattende arbeid for å få slutt på avrenning fra punktutslipp i landbruket. Utslipp av silopressaft, sigevann fra gjødsellager og halmlutingsanlegg er nå forbudt. Gjennom investeringer i nye anlegg og oppgradering av utstyr har landbruket tilpasset seg disse miljøkravene.

Østfold Bondelag

Postadresse: Morstongv. 25 1850 Mysen	Besøksadresse: Morstongv. 25 1850 Mysen	Telefon: 69 89 81 50	Telefaks: 69 89 81 60	E-postadresse ostfold@bondelaget.no
Østfold Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	1090.07.35877	Internet: www.nettbonden.no

Tabell 3 Diagram hentet fra presentasjon "Samordnet vannforvaltning; riktig vannmiljøtiltak på rett sted." av Anders Iversen, Direktoratet for naturforvaltning

Som figuren over viser har landbruket sanert sine punktutslipp til det minimale. Samme figur viser at de samme resultatene kan ikke andre sektorer vise til.

Østfold er ett av de fylker der utfordringene har vært størst med hensyn til erosjon og avrenning til vassdragene. Det er også her landbruket har vært med å gjort en størst innsats over mange år spesielt gjennom satsingene i Morsa og Haldenvassdraget.

Gjennom forskrifter og vilkår knyttet til utbetaling av produksjonstilskudd har miljøkravene for jordbruksdrift blitt ytterligere innskjerpet de senere årene. Dette gjelder blant annet:

- Krav til lagring og spredning av husdyrgjødsel
- Krav om gjødselplanlegging
- Krav om sprøytesertifikat og sprøytejournal
- Krav om å følge spesifikke jordarbeidingsrutiner i erosjonsutsatte områder
- Krav om å sette igjen en vegetasjonssone på minst 2 meter mot vassdrag og kanaler
- Krav om miljøplan for alle gårdsbruk som mottar produksjonstilskudd

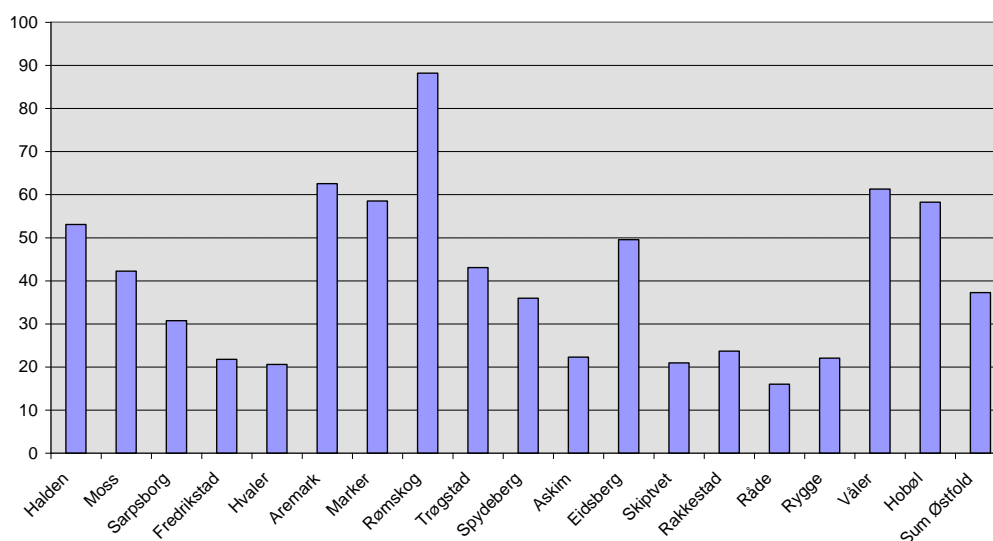
Miljøplan er et system i to trinn for registrering, planlegging og dokumentasjon av miljøtiltak knyttet til jordbruksdrift. Miljøplanen bidrar til mer miljøvennlig jordbruksproduksjon og til at positive miljøeffekter av jordbruksdriften holdes ved like eller økes.

Landbruksnæringen har utviklet sitt eget kvalitetssystem; Kvalitetssystem i landbruket – KSL. Alle bønder i Norge har tilbud om å delta i dette, og 95 % av all matproduksjon skjer på gårder som har KSL. Systemet legger opp til rutiner og dokumentasjon for den enkeltes produksjon og har to typer revisjoner; bondens egen, årlige gjennomgang hvor

sterke og svake sider ved drifta avdekkes, og en ekstern revisjon på en viss prosent av alle gårdsbruk hvert år. Kvalitetssystemet bygger på kravene som lover og forskrifter stiller til matproduksjon, dyrevelferd, miljøhensyn og arbeidsmiljø. KSL stiller også krav definert av landbruksnæringen selv. Ordningen administreres av KSL Matmerk (www.kslmatmerk.no) og finansieres over Jordbruksavtalen. Miljøplan og Kvalitetssystem i landbruket (KSL) har felles kravsett på miljøområdet.

Rundt 1990 ble det i regi av jordbruksavtalen opprettet tilskudd til endra jordarbeiding. Denne tilskuddsordningen har i betydelig grad bidratt til å redusere høstpløyingen. Tallene som framkommer av denne statistikken er omsøkt areal. I tillegg finnes det betydelige arealer som ligger i stubb som det av forskjellige årsaker ikke er søkt for.

Areal med stubb som prosent av kornareal

Figur 1: Tabelltekst: Graf presentert av Fylkesmannen i Østfold på høringskonferanse høsten 2008

Tilskudd til endra jordarbeiding ligger nå i Regionalt miljøprogram (RMP), som i 2009 har en ramme for Østfold på 39 mill kroner (derav 5,9 mill til Morsaprojektet).

Midlene styres av fylkesmannens landbruksavdeling i samråd med avtalepartene (Østfold Bonde- og Småbrukarlag og Østfold Bondelag).

De regionale miljøprogrammene med tilliggende tilskuddsordninger skal gi en målretting av miljøinnsatsen i jordbruket ut over det som er mulig gjennom nasjonale ordninger. For Østfold har vi prioritert spesielt: redusert plantevernmiddelbruk, reduksjon av næringssaltavrenning og erosjon. En evaluering av RMP viser at miljøinnsatsingen har virket etter hensikten og treffer gjennomgående godt ut fra målene for ordningen. I løpet av høsten 2008 og vinteren 2009 har vi rullert de regionale miljøprogrammene for i enda større grad å målrette ordningene for den kommende 4-årsperioden.

Spesielle miljøtiltak i jordbrukets kulturlandskap (SMIL) har i 2009 en ramme på 125 mill og forvaltes av kommunene. Det er gjennom SMIL-ordningen mulighet til å gi støtte til bygging av fangdammer og hydrotekniske anlegg som reduserer forurensning av vassdrag. Evalueringen av SMIL-ordningen viser at den har gitt gode resultater for Østfold.

Fosfor er et viktig og nødvendig næringsstoff som plantene trenger, men som dessverre fører til eutrofiering dersom det kommer ut i vassdragene. I 2008 ble det innført et nytt prinsipp i gjødselnormene som bøndene bruker i sin gjødselplanlegging. Det nye prinsippet er balansegjødsling og er utviklet av Bioforsk. Balansegjødsling går ut på at man kun gjødsler det som plantene tar opp i løpet av vekstsesongen. De nye gjødselnormene med balansegjødsling gjør at avrenningen av næringsstoffer fra landbruket reduseres betydelig fra og med 2009. Med bakgrunn i de nye gjødselnormene er fosformengden redusert i fullgjødselsortimentet. I følge gjødselprodusenten Yara fører dette til at den totale mengden fosfor som årlig spres i Norge vil bli redusert med 2000 tonn. Fosformengde tilsatt fôret til dyra er også betydelig redusert som følge av dette arbeidet.

Kunnskapsbasert forvaltning

Østfold Bondelag har vært svært opptatt av at alt man gjør i forbindelse med landbrukets innsats i forhold til erosjon og forurensning skal være basert på kunnskap og ikke synsing. Dette må videreføres slik at man unngår feilinvesteringer i kostbare miljøtiltak som viser seg å ha høyere kost- enn nytteverdi. Vi er derfor opptatt av at FoU og kunnskapsoverføring blir mer prioritert enn i dag. Dette vil gi et bedre beslutningsgrunnlag til å kunne gjennomføre rett tiltak på rett sted. Differensiering av tiltak ned på små geografiske områder som er spesielt belastede, støttes av Østfold Bondelag. I denne sammenhengen er tid også et viktig parameter – tid til å se og vurdere effekt.

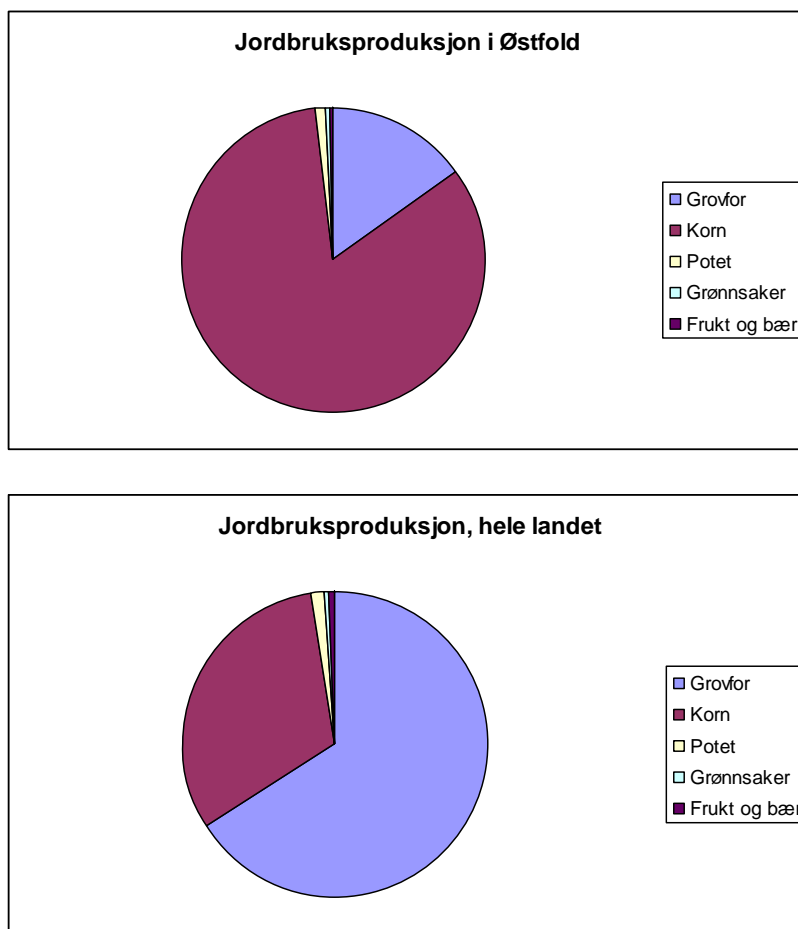
Målkonflikter

Norge har en nasjonal politikk for landbruk og matforsyning, jamfør St.meld. nr. 19 (1999-2000) "Om norsk landbruk og matproduksjon" og Stortingets behandling av denne, jamfør Innst. S. nr. 167 (1999-2000). Stortingets næringskomité uttaler her følgende:

«Komiteen understreker at landbruket er en langsiktig næring. Derfor er komiteen enig i at løpende produksjon er en forutsetning for forsyningssikkerheten på lang sikt, sammen med et vern om jordressursene som bidrar til å bevare produksjonsgrunnlaget. Komiteen peker på at internasjonale rammevilkår for handel med jordbruksvarer må ta høyde for nasjonal politikk, for en langsiktig forsyningssikkerhet».

Klimaendringer, befolkningsvekst og usikkerhet knyttet til verdens matforsyning har forsterket behovet for egenproduksjon av mat. Prognosen for veksten i jordens befolkning er at den vil øke fra ca syv milliarder i dag til ni milliarder i 2050. For å dekke behovet for mat til denne økende befolkningen og dens endrede matvaner må den globale matproduksjonen fordobles. Allerede i 2030 kan vi være en million flere nordmenn. Forutsatt samme gjennomsnittsforsbruk som i dag, krever dette 20 prosent mer mat i Norge.

Arealbruken med et intensivt jordbruk og nesten 90 % kornareal gjør at Østfold på dette området skiller seg vesentlig fra landsgjennomsnittet. Jordbruksarealene i Østfold utgjør henholdsvis 26 og 13 % av landets jordressurser i klimasone 1 og 2, og utgjør dermed en vesentlig del av landets mest verdifulle jordressurser. Figur 2 viser arealbruk i vårt område sammenlignet med arealbruken i hele Norge.

Figur 2: Jordbruksproduksjonen i Østfold sammenlignet med produksjonen på landsbasis.

I Norge produserer landbruket mellom 30 – 70 % av vårt eget årlige forbruk av mathvete. Denne produksjonen foregår i Sørøst-Norge. Av hveten som produseres i Norge blir ca 45 % høstsådd. Høstsådd hveten har større avlingspotensial og er viktig for å øke Norges matproduksjon. I forvaltningsplanen for Glomma er det i flere vannområder forslag om å forby jordarbeiding om høsten, som i praksis betyr stans i produksjonen av høsthvete. Dette vil få konsekvenser for det nasjonale målet om økt egenproduksjon av norsk mat.

Jordbearbeiding og plantevernmidler er det viktigste verktøyet bonden har for å bekjempe ugras på dyrkamark. På en del areal, f.eks på tunge jordtyper som leire, er høstpløying et nødvendig tiltak. Forbud mot høstpløying på disse jordtypene vil gi redusert avlingsmengde og bidra til økt bruk av plantevernmidler. Redusert jordarbeiding (jordarbeiding uten plog) øker faren for mykotoksiner i korn til mat og fôr.

Østfold Bondelag forutsetter at tiltak som foreslås i de regionale vannforvaltningsplanene veies opp mot de nasjonale målene om økt egenproduksjon av mat.

Planmyndighetenes kompetanse og spesifisering av tiltak og virkemidler

Østfold Bondelag er svært kritisk til den detaljerte spesifiseringen av tiltak og virkemidler innen landbrukssektoren som ligger i forvaltningsplanene, og til fylkestingets kompetanse til å vedta tiltak som de selv verken er ansvarlige for å finansiere eller å gjennomføre.

Vi reagerer videre sterkt på at forslag til forvaltningsplan og tiltaksprogram har et slikt detaljeringsnivå at skjønnsrommet for sektormyndighetene i forhold til det enkelte tiltak blir vesentlig redusert.

Det er landbruksmyndighetene som er ansvarlige for virkemidlene i landbrukssektoren. Landbruksmyndighetene har sammen med næringen og forskningsinstitusjonene den agronomiske kompetansen som er nødvendig for å finne de mest kostnadseffektive tiltakene for å redusere landbrukets bidrag til næringsstoffer ut i vassdragene. Det blir meningsløst dersom fylkestinget vedtar tiltak for å redusere avrenningen fra landbruket, som i ettertid viser seg å være lite effektive, kostbare og som i tillegg strider mot sentrale mål i landbrukspolitikken.

Med bakgrunn i dette mener Østfold Bondelag at forvaltningsplanene skal begrense seg til å identifisere landbrukets påvirkning til vannforekomstene og fastsette mål for hvilke verdier disse skal reduseres til i løpet av planperioden. Det er landbruket som sektor sitt ansvar å nå målene og den offentlige landbruksforvaltningen sitt ansvar å ta i bruk de virkemidler som er nødvendig for å nå målene, og som plikter å rapportere om utført aktivitet og oppnådde resultater.

Det er viktig at forvaltningsplanene har den fleksibilitet som er nødvendig for at den ansvarlige sektormyndighet, til en hver tid, kan bruke de mest kostnadseffektive tiltak for å nå målene, og samtidig balansere målene i forvaltningsplanene mot de sentrale målene i landbrukspolitikken. Det er videre viktig at forvaltningsplanene åpner opp for anvendelse av nye metoder, tiltak og ny teknikk som kommer gjennom FoU og innovasjon innen landbrukssektoren. Østfold Bondelag viser til at dette også er nedfelt i Kgl. Res. av 15.12.2006 – Forskrift om rammer for vannforvaltningen;

”Vedtatt forvaltningsplan vil ikke ha et slikt detaljeringsnivå at skjønnsrommet for sektormyndighetene i forhold til det enkelte tiltak blir vesentlig redusert?”.

Norges Bondelag mener at en rekke av de tiltakene som er beskrevet i forvaltningsplanene er alt for spesifikke og derfor må tas ut. Dette gjelder for eksempel tiltak som:

- Forbud mot jordbearbeiding om høsten
- Bygging av xx antall kumdammer og xx antall fangdammer
- Etablering av gras på erosjonsutsatte arealer
- Fastsetting av grensedatoer for spredning av gjødsel og såing
- Forbud mot fosforgjødsling ved P-AL angitte verdier
- Krav om utvidet lagerkapasitet for husdyrgjødsel (12 måneder)
- Fastsettelse av grenseverdier for gjødsling
- Grøftetiltak
- Forbud mot spesifiserte gjødseltyper
- Vedtak av forskrift som fører til at vanlig forurensning fra jordbruk skal omfattes av forurensningsloven, jamfør unntaksbestemmelsen i § 8.

Østfold Bondelag er ikke motstander av tiltak som er beskrevet ovenfor, men mener at de hører hjemme i dokumentet hvor landbrukets sektormyndigheter skal definere nødvendige tiltak for å nå målene i forvaltningsplanene.

Østfold Bondelag fastholder at det er landbruket som sektor som skal finne de mest hensiktsmessige virkemidlene for å nå planenes mål om redusert avrenning fra landbruket. Det er også landbruket som sektor som er ansvarlig for å finansiere og gjennomføre aktuelle tiltak som er nødvendig for å oppnå målene om redusert avrenning.

Unntaksbestemmelsene

Som det ble redegjort for på høringsmøte 3. juni kan unntak fra miljømålene gjøres på vannforekomstnivå i spesielle tilfeller. Østfold Bondelag er opptatt av at ambisjonsnivået for gjennomføring av tiltak og oppnåelse av miljømål skal være høyt. Vi er allikevel av den oppfatning at når det viser seg, f.eks etter en kost/nytte vurdering, at det ikke er mulig å nå målet for en gitt vannforekomst innen opprinnelig frist må det søkes unntak.

Klassifisering og overvåking

Østfold Bondelag er, innenfor rammen av den nasjonale landbrukspolitikken og virkemidlene i landbruksforvaltningen, innstilt på å gjennomføre tilpasninger som reduserer problemene knyttet til eutrofiering.

Kartlegging av påvirkningsfaktorer til overflatevann som ligger til grunn i forvaltningsplanene viser at diffus avrenning fra jordbruk står for over 12 % av forurensningen til vannforekomstene samlet sett. Dette virker svært høyt, sett i lys av at kun 3 % av Norges landareal er dyrket. Til sammenlikning er opp til 60 % av landarealet i mange europeiske land dyrket. Det er vanskelig å identifisere kilden til diffus avrenning og mye av avrenningen fra de dyrkede arealene er naturlig avrenning.

Med begrunnelse i dette stiller Østfold Bondelag spørsmål ved metodene for karakterisering av vannforekomstene som er brukt og om kalibrering av metodene med andre land.

Andre sektorer

Forvaltningsplanene for vann må også omfatte vannforekomstenes bakteriologiske kvalitet, slik at vann kan brukes til jordbruksvanning, uttak til drikkevann for mennesker og dyr og bading. Vann er en viktig ressurs for jordbruket, og muligheten for jordbruksvanning og uttak av drikkevann er flere steder begrenset på grunn av for høyt bakterienivå. Vi er klar over at EUs vanndirektiv ikke omfatter vannets bakteriologiske kvalitet, men mener dette er så viktig at det må komme med i forvaltningsplanene. Ved mange renseanlegg stopper renseprosessen opp ved store nedbørsmengder, og urensset kloakk går rett ut i vassdraget. Vannet blir dermed uegnet både til jordbruksvanning og drikkevannsuttak.

Østfold Bondelag forutsetter at hver sektor tar ansvar for sitt bidrag til forurensning av vassdragene. Det er helt uakseptabelt å skyve dette ansvaret over på andre sektorer. Undersøkelser fra Morsa viser blant annet at vannmiljøet i bekker påvirkes annerledes av kloakk enn av næringsstoffer knyttet til jorderosjon. Det blir feil å se på utslipp av fosfor isolert, for deretter å beregne hvilken sektor det vil være mest kostnadseffektivt å begrense utslippene fra.

Videre er det nødvendig å ha en helhetlig vurdering av vannkraftens samlede påvirkning på vassdragene. Småskala kraftverkutbygging med installasjoner under 10 MW vil som regel representere positive næringsverdier for grunneierne, samtidig som utbyggingene ikke kommer i konflikt med de sentrale målsettingene i arbeidet med vannforvaltningsplaner. Tradisjonell kraftutbygging derimot, med magasinering og sterk reduksjon av vannføringen over lengre elvestrekninger, fører ofte til at leverområdet til fiskebestandene forverres og at inntekter fra fiske for grunneiere og reiselivsbedrifter reduseres eller opphører. Det er først og fremst endring av vannføringsregimet, med effektkjøring og for lite vann, og endring av temperaturregimet, med tapping av bunnvann i magasinene, som skader fiskebestandenes leveområder. Østfold Bondelag forutsetter at revisjonene av vilkår som nå kommer, sees under ett i hele vannområdet, slik at best mulig tiltak blir iverksatt.

Kraftregulanter og veimyndigheter må bli flinkere til å forebygge mot oversvømmelse ved store regnskyll og snøsmelting. Det er et økende problem at store nedbørsmengder fører til oversvømmelse av dyrka mark. I tillegg til avlingstap fører oversvømmelse av dyrka mark til økt avrenning av næringsstoffer ut i vassdragene. Mange veianlegg har for dårlig vedlikehold av veigrøfter og underdimensjonerte dreneringsrør. Det er også utfordringer knyttet til manglende og underdimensjonerte fordrøyningsbasseng/fangdammer. Dette fører til oversvømmelse av jorder ved store nedbørsmengder. På tilsvarende måte har enkelte kraftregulanter for høy vannstand i magasinene om våren og forsommeren, slik at de ikke kan ta unna flomtopper ved snøsmelting og store nedbørsmengder. Med prognosene for framtidige klimaendringer og økt nedbør i årene framover er det viktig at grøfter, dreneringsrør og vannmagasiner er dimensjonert til å ta unna store mengder vann. Vi er spesielt bekymret for en stadig økning av nedbørsskapt senhøstflommer, og vi ber om at det foretas en endring i manøvreringsreglementet for å bedre fange opp dette.

Økonomisk analyse og konsekvensanalyse av tiltakene

Østfold Bondelag viser til § 25 i vannforskriften som forutsetter at "Det skal foreligge overslag over kostnadene ved og angivelse av det rettslige grunnlaget for å gjennomføre de tiltak som inngår i tiltaksprogrammet". Dette er i svært liten grad fulgt opp i tiltaksprogrammene som er utarbeidet for hver av de 30 vannområdene som nå er på høring. På tilsvarende måte er den miljømessige effekten av de ulike tiltakene utilstrekkelig utredet.

Det er uakseptabelt at verken kostnadene eller konsekvensene for landbruket er belyst på en helhetlig måte i de regionale vannforvaltningsplanene. Østfold Bondelag er bekymret for at fylkestingene, som skal vedta forvaltningsplan for sine vannområder høsten 2009, mangler nødvendig kunnskap om kostnadene og effekten av tiltakene som ligger i forvaltningsplanene. Dette er i strid med kravene i den nye Plan- og Bygningsloven, § 4-2 Planbeskrivelse og konsekvensutredning, hvor det slås fast at:

"For regionale planer og kommuneplaner med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging og for reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal planbeskrivelsen gi en særskilt vurdering og beskrivelse – konsekvensutredning – av planens virkninger for miljø og samfunn".

Østfold Bondelag ser det som svært viktig at om de lokale tiltaksanalysene viser at det mangler virkemidler for å få gjennomført prioriterte tiltak, må dette signaliseres sterkt opp mot aktuelle direktorat/departement

Det er videre synliggjort gjennom arbeid på vannforekomstnivå at det er behov for en standardisering av kostnadstall og oppdaterte kostnadsberegninger.

Inndelingen av vannområder

Østfold Bondelag mener det er viktig å ta landbruksnæringen med på råd i inndelingen av vannområder. Inndelingen av vannområder i region Glomma er ikke i tråd med vannforvaltningsforskriftens § 23. Det er lite hensiktsmessig at området vest for Raet i Halden og nord for Enningdalsvassdraget, er lagt til vannområdet Haldensvassdraget. Det ville vært mer hensiktsmessig om Østfold vest for Raet og nord for vannområde Enningdalsvassdraget inngikk som et eget vannområde. Raet er den viktigste landformasjonen i Østfold og området vest for dette har mange likheter. I vannsammenheng har området få sjøer og er preget av jordbruksarealer som er lite erosjonsutsatt.

Kommentarer til noen aktuelle miljøtiltak

Slam fra avløpssektoren inneholder mye næring som bør sirkuleres tilbake til næringskjeden. Slam inneholder dessverre også betydelige mengder smittestoffer og miljøgifter. Østfold Bondelag er positiv til å bruke slam fra avløpssektoren til gjødsling, men forutsetter at slammet prosesseres slik at det ikke utgjør en fare for jorda og maten som landbruket produserer. Østfold Bondelag mener risikoen for smitte og miljøgifter i jord og matprodukter er for stor til at slam kan brukes ubehandlet. På tilsvarende måte mener Østfold Bondelag at kjøttbeinmel fra kjøttindustrien må prosesseres før det kan brukes til gjødsel.

Det ligger store miljøgevinster i å oppgradere hydrotekniske anlegg på dyrka jord. Mange av grøftesystemene er lagt for flere tiår siden, og fungerer dårlig. Behovet for vedlikehold og fornying er meget stort. Gode grøftesystemer sørger for at vannet drenerer gjennom gjorda før det kommer ut i vassdraget. Når grøftene ikke lenger fungerer, renner mer vann oppå bakken, og tar med seg mer næringsstoffer ut i vassdraget.

Østfold Bondelag mener det ligger et miljøpotensial i bedre håndtering av husdyrgjødsel. Dette er spesielt knyttet til lagring og spredeteknikker. I jordbruksområder med høy dyretetthet er det aktuelt å se på metoder for å samle opp gjødsel i større anlegg. Dette forutsetter imidlertid økt gjødseltransport på offentlig vei.

Østfold Bondelag viser til prognosene for klimaendringer og økt nedbør i årene framover, og forutsetter at forvaltningsplanene tar høyde for at dette vil redusere den målbare effekten av miljøtiltakene.

Dyrking av høstkorn er en stor miljøutfordring på erosjonsutsatte arealer, samtidig som høstkorn ofte gir gode avlinger på disse arealene. Miljøutfordringen bør løses gjennom videre forskning og utvikling av høstkornsorter og driftsmetoder som gir gode avlinger og redusert jorderosjon.

Vår dato

Vår referanse

2007/00439/012

For den enkelte bonde er miljøplanene et viktig verktøy. Østfold Bondelag ønsker å bidra til utvikling av planene, slik at miljøtiltakene i landbrukssektoren kan spisses mer mot de områdene som gir best effekt. Østfold Bondelag mener at sjablongmessige virkemidler som rammer bredt må begrenses.

Østfold Bondelag forutsetter at krav til investeringer i nytt produksjonsutstyr som følge av vannforvaltningsplanene må dekkes av staten. På tilsvarende måte må avlingstap og andre økonomiske tap som den enkelte bonde får som følge av vannforvaltningsplanene kompenseres av staten.

Med hilsen
Østfold Bondelag

Bjørn Gimming/s/
-leder-

Heidi Kirkeby
-organisasjonssjef-